

รูปแบบการใช้สื่อดิจิทัลกับการเรียนรู้ทางสังคม และการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย

The Digital Media Utilization Patterns in Social Learning and Enhancement of Interpersonal Relationship for Preschoolers

ปุณณรัตน์ พิงคานนท์*
Punnarat Pingkhanont*
พนารัตน์ ลิ้ม**
Panarat Lim**

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบการใช้สื่อดิจิทัลของเด็กปฐมวัยกับการเรียนรู้ทางสังคม และการสร้างเสริมสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย 2) ศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้สื่อดิจิทัลกับองค์ประกอบการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กปฐมวัย 3) ศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้สื่อดิจิทัลกับองค์ประกอบเสริมสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย

วิธีการวิจัยที่นำมาใช้ในงานวิจัยนี้คือระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน คือ 1) การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยกระบวนการสนทนากลุ่ม

* นักศึกษาปริญญาเอก คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 094 759 2929
หรือ punnarat@sru.ac.th

* Ph.d.Student of communication Art, Dhurakijbundit University

** อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

** Thesis supervisor Faculty of Communication Art Dhurakijbundit University

และ 2) การวิจัยเชิงปริมาณ จำนวน 400 คน ด้วย Multiple Regression

ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบการใช้สื่อดิจิทัลของเด็กปฐมวัย

1) ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการใช้สื่อดิจิทัลของเด็กปฐมวัยในชีวิตประจำวันและการเรียน ได้แก่ เด็กปฐมวัยชมรายการที่สอดคล้องกับความสนใจของตนเองเป็นหลัก ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการใช้สื่อดิจิทัลกับบุตรหลาน แรงจูงใจให้บุตรหลานใช้สื่อดิจิทัล ได้แก่ ได้พักผ่อน ได้รับความบันเทิง และใช้ในการเรียน ผู้ปกครองกำหนดกติกาในการใช้สื่อดิจิทัลของบุตรหลาน มีการพูดคุยให้คำแนะนำปรึกษาในการใช้สื่อดิจิทัล 2) ครูปฐมวัยมีส่วนร่วมในการใช้สื่อดิจิทัลของนักเรียน มีแรงจูงใจในการใช้สื่อดิจิทัล คือ ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน ให้นักเรียนได้เรียนรู้ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และใช้สื่อสารกับผู้ปกครอง กำหนดกติกาการใช้สื่อดิจิทัลของนักเรียน ให้คำแนะนำปรึกษาในการใช้สื่อดิจิทัล

รูปแบบการใช้สื่อดิจิทัลกับการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยเกิดกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมผ่านสื่อดิจิทัล โดยมีตัวแบบการสังเกต จดจำ และเลียนแบบจากตัวแบบที่อยู่ในสื่อดิจิทัล ด้วยการแสดงออกด้วยการพูด และทำตัวเลียนแบบตัวแบบ

รูปแบบการใช้สื่อดิจิทัลกับองค์ประกอบการสร้างเสริมสัมพันธระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยใช้สื่อดิจิทัลกับการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับคนในครอบครัว ได้แก่ พ่อแม่ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง และครูปฐมวัย

ความสัมพันธ์ของการใช้สื่อดิจิทัลกับองค์ประกอบการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ความสัมพันธ์ของการใช้สื่อดิจิทัลกับองค์ประกอบการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การใช้สื่อดิจิทัล/ การเรียนรู้ทางสังคม/ การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

Abstract

The study titled “The digital media utilizations patterns in social learning and enhancement of interpersonal relationship for preschoolers”

The objectives of this research were 1) to study the patterns of digital media use for preschoolers and social learning and fostering interpersonal relationship for preschoolers 2) to study the relationship between digital media using and social learning components for preschoolers 3) to study the relationship between digital media using and elements of enhancing interpersonal relationship for preschoolers.

The research methods were mixed methods: 1) qualitative research, data were collected using a group discussion process and 2) quantitative research employing of 400 participants with Multiple Regression.

The results of the study revealed that the patterns of digital media used for preschoolers 1) Parents' opinions on early childhood's use of digital media in daily life and school, ie, preschool children mainly watch programs that are in accordance with their own interests. Parents involve in using digital media include relaxation, entertainment and for learning. Parents organizing rules for their children's use of digital media. 2) Early childhood teachers involve in students' use of digital media as well as the motivate of using the digital media and enhance students learn the advancement of technology and use to communicate with parents. Organizing rules for students' use of digital media as well as providing advice on the using of digital media.

According to the study of the pattern of using digital media and social learning for preschoolers found that preschoolers develop a social learning process through digital media by modeling, observing, remembering and imitating from the models in digital media with speech expression and imitating the model.

Furthermore, the pattern of using digital media and the elements of building interpersonal relationships for preschoolers found that preschoolers used digital media to strengthen the relationship between individuals within their families, namely parents, relatives, and early childhood teachers.

Furthermore, the relationship between using of digital media use and the interpersonal component of early childhood

revealed a statistically significant positive correlation at the .01 level.

Keywords: Digital Media Utilization / Social Learning / Interpersonal Relationship

บทนำ

สื่อดิจิทัลมีบทบาทอย่างมากในชีวิตของผู้คนทุกเพศ ทุกวัย ทุกสถานภาพ เห็นได้จากสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) หรือ ETDA (2564) ได้จัดทำ รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2563 (Thailand Internet User Profile 2020) พบว่า คนไทยใช้อินเทอร์เน็ต จำนวน 50.1 ล้านราย คิดเป็นร้อยละ 75 ของจำนวนประชากร โดยใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ยต่อวัน 11 ชั่วโมง 25 นาทีต่อวัน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2562 จำนวน 1 ชั่วโมง 3 นาทีต่อวัน เหตุผลของการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้น คือ การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ง่ายและมีเครือข่ายที่ครอบคลุม ทุกคนมีความจำเป็นต้องใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้น บริการต่าง ๆ สามารถทำผ่านออนไลน์ได้มากขึ้น รวมถึงผลกระทบจากโรคโควิด-19 ที่ทำให้ผู้คนหันมาทำกิจกรรมออนไลน์มากขึ้น แทนการเดินทางหรือหลีกเลี่ยงการพบปะผู้คน

ทั้งนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด – 19 ในเกือบทุกประเทศทั่วโลก รวมถึงประเทศไทยที่เริ่มมีการแพร่ระบาดตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2563 จนถึงปัจจุบัน ทำให้เกิดผลกระทบรอบด้าน ไม่เว้นแม้แต่ด้านการศึกษาในทุกระดับ ดังที่ เฉลิมชัย เลียงสกุล (2563) ได้กล่าวไว้ว่า การระบาดของเชื้อไวรัส โควิด – 19 ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษาเป็นอย่างมาก ทำให้คณะรัฐมนตรีเห็นชอบให้

เลื่อนวันเปิดภาคเรียน เป็นเหตุให้ประเทศไทยมีโอกาสทบทวนบทเรียนจากต่างประเทศเพื่อเตรียมตัวให้พร้อมกับการจัดการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับมาตรการป้องกันการระบาด ทั้งนี้ พบว่า สื่อที่เข้ามามีบทบาทและอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็กคือ สื่อดิจิทัล ซึ่ง ระวีวรรณ ทรัพย์อินทร์ (2562) ได้วิจัยพบว่า ในปัจจุบันเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์หรือสื่อดิจิทัลมากที่สุด และมีแนวโน้มว่าจะบริโภคสื่อจากอินเทอร์เน็ตมากขึ้น

สื่อดิจิทัลมีทั้งส่วนส่งเสริมและขัดขวางกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กปฐมวัย โดยในต่างประเทศได้มีการศึกษาข้อมูลจากงานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้สื่อสังคม (social media) ของเด็กและเยาวชน โดย Swist et al. (2015) พบว่า มีงานวิจัยค่อนข้างน้อยเกี่ยวกับแนวปฏิบัติของเด็กอายุต่ำกว่า 12 ปี และการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของเด็กอายุต่ำกว่า 9 ปีเพิ่มขึ้นอย่างมาก แต่มีช่องว่างที่สำคัญของการวิจัยและหลักฐานเกี่ยวกับกิจกรรม ความสามารถ และความเสียงและประโยชน์ของการปฏิบัติทางออนไลน์ของเด็กและเยาวชน จำเป็นต้องมีการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับประชากรกลุ่มนี้ ส่วนในประเทศไทยมีการวิจัยเกี่ยวกับการใช้และผลกระทบของสื่อดิจิทัลต่อเด็กปฐมวัยอยู่จำนวนหนึ่ง โดยพบว่า ผู้ปกครองได้ใช้สื่อดิจิทัล เช่น โทรศัพท์มือถือ โทรศัพทส์มาร์ตโฟน หยิบยื่นให้บุตรหลานเพื่อเป็นการลดภาระที่ตนเองจะต้องดูแล ตัดร่าคาญ หรือทำให้บุตรหลานอยู่ในความสงบไม่รบกวนตนเอง เป็นต้น

แม้สื่อดิจิทัลอาจจะก่อให้เกิดผลกระทบในเชิงลบ แต่ถ้านำสื่อดิจิทัลมาใช้ให้ถูกวิธีย่อมก่อให้เกิดประโยชน์และคุณค่า สามารถส่งเสริม สนับสนุนให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถใช้อุปกรณ์ดิจิทัลในเชิงสร้างสรรค์ ตลอดจนส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้แก่เด็กปฐมวัยได้ เพราะสื่อดิจิทัลเป็นสื่อที่มีลักษณะพิเศษในการสร้างความสัมพันธ์ (relationships) และการเรียนรู้โลกของเด็กปฐมวัยผ่านความเป็นสื่อดิจิทัลได้

โดยผู้วิจัยมีคำถามนำวิจัยว่า สื่อดิจิทัลได้ถูกใช้เพื่อการเรียนรู้ทางสังคม และการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัยหรือไม่ ด้วยรูปแบบใด และในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย นั้นพ่อแม่ผู้ปกครอง และครูปฐมวัย ซึ่งเป็นผู้ดูแลใกล้ชิดเด็กปฐมวัยมากที่สุดคนนั้นมีส่วนร่วมในการนำสื่อดิจิทัลมาใช้อย่างไร ในรูปแบบใด ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้ จะช่วยเปิดมิติใหม่ในการเข้าใจเด็กในยุคดิจิทัล (Digital Native) ว่าพวกเขาคิดอย่างไร รับรู้อย่างไร ตลอดจนการเรียนรู้โลกซึ่งกันและกันระหว่างคนต่างรุ่น อันจะนำไปสู่ การส่งเสริมการนำสื่อดิจิทัลมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันและจัดการศึกษา สำหรับเด็กปฐมวัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการใช้สื่อดิจิทัลของเด็กปฐมวัยกับการเรียนรู้ทางสังคม และการสร้างเสริมสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้สื่อดิจิทัลกับองค์ประกอบการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กปฐมวัย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้สื่อดิจิทัลกับองค์ประกอบการเสริมสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ในขั้นตอนการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ 1) ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 1 – 3 จำนวน 4 คน และ 2) ครูปฐมวัยที่สอนชั้นอนุบาล 1 – 3 จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น 8 คน และ ในขั้นตอนการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรเป็นผู้ปกครองเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 1 – 3 ในปีการศึกษา 2563 และครูปฐมวัยที่สอนอยู่ในชั้นอนุบาล 1 – 3 ในปีการศึกษา 2563

ในจังหวัดสุรินทร์ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ประกอบด้วย

1) ผู้ปกครองเด็กปฐมวัย จำนวน 300 คน และ 2) ครูปฐมวัย จำนวน 100 คน

ขอบเขตเวลา ดำเนินการวิจัยในขั้นตอนการวิจัยเชิงคุณภาพ ในเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 และขั้นตอนการวิจัยเชิงปริมาณ ในเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม พ.ศ. 2564

ขอบเขตพื้นที่ โรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แนวคิดทฤษฎี 3 แนวคิดทฤษฎี ได้แก่

1. แนวคิดการใช้สื่อดิจิทัลของเด็กปฐมวัย โดยมีแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ขนิพวรรณ จาติเสถียร และคณะ (2560); สรวงมณฑ์ สิทธิสมาน และประเสริฐ อินทร์รักษ์ (2562); Bongiorno (2020); Donohue and Schomburg (2017); National Association for the Education of Young Children (2020); Venikina and Kervin (2011); Zaman et al. (2016) ซึ่งมีองค์ประกอบ ได้แก่ สังเกต และตรวจสอบการใช้สื่อของเด็ก มีส่วนร่วมในการใช้สื่อกับเด็ก กำหนดข้อตกลงหรือขอบเขตในการใช้สื่อ ให้คำแนะนำปรึกษาและความช่วยเหลือในการใช้สื่อแก่เด็ก และพ่อแม่ผู้ปกครอง ครูเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้สื่อ

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ของ Bandura (1977) ซึ่งกระบวนการสำคัญในการเรียนรู้โดยการสังเกต มี 4 กระบวนการ ได้แก่ การใส่ใจ (attention process) การจดจำ (retention process) การแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบ (reproduction process) และการจูงใจ (motivation process)

3. แนวคิดการสื่อสารเพื่อการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยมีแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ จรรยา สุวรรณทัต (2554); กมลรัฐ อินทรทัศน์ และ

พรทิพย์ เย็นจะบก (2563); Beyer and Marshall (1981); Lawson (2019) มืองค์ประกอบ ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน การมีประสบการณ์ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การสื่อความคิดและความรู้สึกต่อกัน ระยะเวลาในการสร้างความสัมพันธ์ เกิดสัมพันธ์ภาพที่ดี การช่วยเหลือ พึ่งพากัน หรือสนับสนุน เกิดความเข้าใจกัน และมั่นใจและไว้วางใจและกัน และ เกิดมิตรภาพ ความอบอุ่น

ระเบียบวิธีวิจัย

ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) โดยมีรูปแบบการศึกษาวิจัย 2 รูปแบบ คือ 1) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการวิจัยด้วยกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus group) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครอง และครูปฐมวัย 2) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง และครูปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์

1. ขั้นตอนการวิจัยเชิงคุณภาพ เจาะจงจังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดตัวอย่าง เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีปัญหากลุ่มเด็กปฐมวัยอยู่ในครอบครัวที่ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือด้อยโอกาส จนถูกจัดให้อยู่ในโครงการจัดการศึกษาเชิงพื้นที่เพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563) โดยเลือกผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ปกครอง และครูปฐมวัย แบบเจาะจงกลุ่มตัวอย่าง (Purposive Sampling) จำนวน 3 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดสุรินทร์ และเพื่อให้เกิดความเป็นตัวแทนของโรงเรียนทุกสังกัด จึงเลือกโรงเรียนใน 3 สังกัด ได้แก่ 1) โรงเรียนรัฐบาล ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กระทรวงศึกษาธิการ 2) โรงเรียนระดับปฐมวัย สังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและ

นวัตกรรม และ 3) โรงเรียนเอกชน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

เกณฑ์การเลือกผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้ปกครอง และครูปฐมวัย มีดังนี้คือ

1) ผู้ปกครอง ซึ่งเป็น พ่อแม่หรือผู้รับผิดชอบเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย โดยครอบครัวต้องมีบุตรหรือเด็กปฐมวัยในความดูแล จำนวนอย่างน้อย 2 คน ทั้งนี้อย่างน้อย 1 คน กำลังเรียนอยู่ในชั้นอนุบาล 1 – 3 ปีการศึกษา 2563 ในโรงเรียนที่เจาะจงเลือก ซึ่งเป็นตัวแทนโรงเรียนแต่ละสังกัด ๆ ละ 1 โรงเรียน รวม 3 โรงเรียน โดยผู้วิจัยประสานข้อมูลกับครูปฐมวัย (จากข้อ 2) ในแต่ละโรงเรียนซึ่งถูกเลือกเป็นผู้ให้ข้อมูล ให้เป็นผู้ช่วยพิจารณาเลือกผู้ปกครองที่มีคุณลักษณะตามเกณฑ์ที่กำหนด และยินยอมให้ความร่วมมือจนเสร็จสิ้นกระบวนการวิจัย

2) ครูปฐมวัย หรือครูผู้ช่วย/ครูพี่เลี้ยง ซึ่งเป็นครูประจำชั้น หรือครูพี่เลี้ยงของเด็กปฐมวัยที่มีผู้ปกครอง (จากข้อ 1) และมีประสบการณ์สอนในระดับปฐมวัย ไม่น้อยกว่า 5 ปี โดยผู้วิจัยประสานข้อมูลกับทางโรงเรียนแต่ละโรงเรียนให้พิจารณาเลือกครูปฐมวัยที่มีคุณลักษณะตามเกณฑ์ที่กำหนด และยินยอมให้ความร่วมมือจนเสร็จสิ้นกระบวนการวิจัย

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูล จำนวน 8 คน โดยใช้เกณฑ์การใช้สื่อสังคมผ่านสื่อดิจิทัลของคนไทย เฉลี่ยวันละ 2 ชั่วโมง 48 นาที (We are social, 2021) จำแนกผู้ปกครอง เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มใช้สื่อสังคมผ่านสื่อดิจิทัลในชีวิตประจำวันของตนเอง ใช้กับครูปฐมวัย และใช้กับบุตรหลานค่อนข้างมาก คือ เฉลี่ยวันละมากกว่า 2 ชั่วโมง 48 นาที ปานกลาง คือ ใช้สื่อสังคมผ่านสื่อดิจิทัลเฉลี่ยวันละ 2 ชั่วโมง 48 นาที และค่อนข้างน้อย คือ ใช้สื่อสังคมผ่านสื่อดิจิทัล เฉลี่ยวันละน้อยกว่า 2 ชั่วโมง 48 นาที และครูปฐมวัย เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มใช้สื่อสังคมผ่านสื่อดิจิทัลในชีวิตประจำวันของตนเอง ใช้สื่อดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน และใช้กับผู้ปกครองของนักเรียนค่อนข้างมาก คือ เฉลี่ย

วันละมากกว่า 2 ชั่วโมง 48 นาที ปานกลาง คือ ใช้สื่อดิจิทัลเฉลี่ยวันละ 2 ชั่วโมง 48 นาที และ ค่อนข้างน้อย คือ ใช้สื่อดิจิทัลเฉลี่ยวันละน้อยกว่า 2 ชั่วโมง 48 นาที ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ผู้ปกครอง กลุ่มแรก เป็นผู้ปกครองที่ใช้สื่อดิจิทัลในชีวิตประจำวันของตนเอง ใช้กับครูปฐมวัย และใช้กับบุตรหลานค่อนข้างมาก จำนวน 1 คน และ ผู้ปกครองที่ใช้สื่อดิจิทัลปานกลาง จำนวน 1 คน รวมจำนวน 2 คน โดยทั้ง 2 คน เป็นผู้ปกครองของบุตรหลานในโรงเรียนเดียวกัน กลุ่มที่สอง ผู้ปกครองที่ใช้สื่อดิจิทัลปานกลาง จำนวน 1 คน จาก 1 โรงเรียน และ กลุ่มที่สาม ผู้ปกครองที่ใช้สื่อดิจิทัลค่อนข้างน้อย จำนวน 1 คน จาก 1 โรงเรียน รวมจำนวนผู้ปกครองทั้งสิ้น 4 คน จาก 3 โรงเรียน

2) ครูปฐมวัย กลุ่มแรก เป็นครูที่ใช้สื่อดิจิทัลในชีวิตประจำวันของตนเอง ใช้ในการจัดการเรียนการสอน และใช้กับผู้ปกครองของนักเรียนค่อนข้างมาก จำนวน 1 คน จาก 1 โรงเรียน กลุ่มที่สอง ครูที่ใช้สื่อดิจิทัลปานกลาง จำนวน 2 คน โดยทั้ง 2 คนเป็นครูปฐมวัยในโรงเรียนเดียวกัน และ กลุ่มที่สาม เป็นครูที่ใช้สื่อดิจิทัลค่อนข้างน้อย จำนวน 1 คน จาก 1 โรงเรียน รวมจำนวนครูทั้งสิ้น 4 คน จาก 3 โรงเรียน

ผู้วิจัยใช้กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. ขั้นตอนการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จากผู้ปกครอง และครูปฐมวัยในโรงเรียนในจังหวัดสุรินทร์ เลือกรุ่นตัวอย่างโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมือง เขตเทศบาลตำบล และเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในจังหวัดสุรินทร์ กำหนดจำนวนโรงเรียนแต่ละกลุ่ม จำนวน 5 โรงเรียน

รวม 15 โรงเรียน จากนั้นใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ให้ได้รายชื่อโรงเรียนในแต่ละเขต และจัดส่งแบบสอบถามแบบออนไลน์ไปยังโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ปกครอง และครูปฐมวัย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ เครซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้ขนาดตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 400 คน จากนั้นกำหนดสัดส่วน 3 ต่อ 1 คน คือ ผู้ปกครอง จำนวน 300 คน และครูปฐมวัย จำนวน 100 คน โดยใช้แบบสอบถาม 2 ฉบับ ฉบับแรก สำหรับผู้ปกครอง และฉบับที่สอง สำหรับครูปฐมวัย ซึ่งข้อความและคำตอบจะมีประเด็นเนื้อหาเป็นแบบคู่ขนาน คือ มีข้อความและคำตอบที่มีความสอดคล้องกันในประเด็นที่ศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากการสำรวจ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต หรือค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และใช้สถิติเชิงอ้างอิง ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่อดิจิทัลกับองค์ประกอบการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กปฐมวัย และเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่อดิจิทัลกับองค์ประกอบการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

ส่วนที่ 1 รูปแบบการใช้สื่อดิจิทัลของเด็กปฐมวัย มีผลการวิจัย จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กปฐมวัย และครูปฐมวัย ดังนี้

ผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการใช้สื่อดิจิทัลของเด็กปฐมวัยในชีวิตประจำวันและการเรียน พบว่า

1) เด็กปฐมวัยชมรายการที่สอดคล้องกับความสนใจของตนเองเป็นหลัก ได้แก่ เพลง การ์ตูน และการเรียนการสอน ดังที่ ผู้สนทนา 1 กล่าว “ตอนนี้จะชอบ นักร้องเกาหลี แบล็คพิงค์ค่ะ แล้วก็เต้นตามเขา” (ผู้สนทนา 1, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 13 กุมภาพันธ์ 2564)

2) ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการใช้สื่อดิจิทัลกับบุตรหลาน บางรายดูแลการใช้ อย่างเข้มงวด บางรายการร่วมใช้ไปด้วยกัน และบางรายให้อิสระในการใช้โดยดูแลแบบห่าง ๆ ดังที่ ผู้สนทนา 1 กล่าว “ถ้ายังสอนในไอแพด เราไม่นั่งอยู่กับเขาไม่ได้ เขาต้องกดไปดูอย่างอื่นแน่นอน” (ผู้สนทนา 1, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 13 กุมภาพันธ์ 2564)

ซึ่งสอดคล้องกับ ผู้สนทนา 3 กล่าวว่า “ดูรายการต่าง ๆ ทางยูทูปด้วยกัน” (ผู้สนทนา 3, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 13 กุมภาพันธ์ 2564)

3) ผู้ปกครองมีแรงจูงใจให้บุตรหลานใช้สื่อดิจิทัล ได้แก่ ได้พักผ่อน ได้รับความบันเทิง และใช้ในการเรียน ส่วนตัวผู้ปกครองใช้สื่อดิจิทัลค้นหาข้อมูลเพื่อใช้ในการสอนบุตรหลาน ดังที่ ผู้สนทนา 4 กล่าว “เด็กจะร้องเรียกการใช้งานมือถือในรูปแบบความบันเทิงเป็นบางครั้ง... ...อยากให้ได้ความสนุกสนานพักผ่อน และยังใช้ในการเรียนอย่างส่งแบบฝึกเพิ่มเติมทางไลน์ของลูกให้ครู” (ผู้สนทนา 4, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 13 กุมภาพันธ์ 2564)

4) ผู้ปกครองกำหนดกติกาในการใช้สื่อดิจิทัลของบุตรหลาน ได้แก่ จำกัดระยะเวลาใช้ ครั้งชั่วโมง - 1 ชั่วโมงต่อวัน และกำหนดช่วงเวลาใช้ ช่วงหลังเลิกเรียน หลังทำการบ้านเสร็จ และหลังทำกิจกรรมในบ้านหรือทำกิจกรรมส่วนตัวของบุตรหลานเสร็จสิ้น โดยผู้ปกครองเป็นผู้ควบคุมเวลาในการใช้ ดังที่ ผู้สนทนา 3 กล่าว “ก็ถ้าเป็นหลังเลิกเรียน ก็จะมีกำหนดเวลาอยู่ ประมาณครึ่งชั่วโมง ส่วนมากก็จะเป็นให้ดูหลังเลิกเรียน พอวันหยุดก็พาไปทำกิจกรรมอย่างอื่น ไปเที่ยว” (ผู้สนทนา 3, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 13 กุมภาพันธ์ 2564)

ซึ่งสอดคล้องกับ ผู้สนทนา 2 กล่าวว่า “มีข้อแม้ว่าจะต้องทำการบ้านให้เสร็จแล้วดู คือพ่อเขาจะเป็นคนควบคุมในเรื่องของการดูให้เวลา 1 ชั่วโมงนะในการดู อย่างนี้ ก็อาบน้ำนอน อันนี้ก็ต้องมีข้อแม้ เรื่องการบ้านต้องทำให้เสร็จไม่นั้น จะไม่มีการบ้านส่งคุณครูก็จะประมาณนี้ แต่ถ้าเราไม่ได้จำกัดเวลา เขาก็จะติ๊กตื้น” (ผู้สนทนา 2, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 13 กุมภาพันธ์ 2564)

5) ผู้ปกครองมีการพูดคุยให้คำแนะนำปรึกษาในการใช้สื่อดิจิทัล และอธิบายถึงคุณค่าและโทษของสื่อดิจิทัลแก่บุตรหลาน

ครูปฐมวัยมีความคิดเห็นต่อการใช้สื่อดิจิทัลของเด็กปฐมวัยในชีวิตประจำวันและการเรียน พบว่า

1) ครูปฐมวัยใช้รายการในสื่อดิจิทัล ได้แก่ เพลง การ์ตูน นิทาน และรายการทางการศึกษา นำเข้าสู่บทเรียน เสริมเนื้อหาเพื่อสร้างความเข้าใจในบทเรียนแก่นักเรียน โดยครูใช้เนื้อหาหารายการในสื่อดิจิทัลเป็นประจำ นอกจากนี้ ยังส่งข้อมูลการเรียนของนักเรียนไปยังผู้ปกครอง ดังที่ ผู้สนทนา 5 กล่าวว่า “สำหรับครูใช้สื่อดิจิทัลเป็นการนำเข้าสู่บทเรียนในบางเรื่องที่สื่อบางอย่างหาได้ง่ายใน กูเกิลหรือว่าเรานำยูทูปเพลง การ์ตูน มานำเข้าสู่บทเรียน จะใช้อยู่เป็นประจำ” (ผู้สนทนา 5, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 13 กุมภาพันธ์ 2564)

2) ครูปฐมวัยมีส่วนร่วมในการใช้สื่อดิจิทัลของนักเรียน ในฐานะผู้กำกับดูแลการใช้ ตรวจสอบเนื้อหาก่อนใช้ และมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักเรียนระหว่างการใช้ และครูปฐมวัยยังขอความร่วมมือจากผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในการเรียนผ่านสื่อดิจิทัลของนักเรียน ดังที่ ผู้สนทนา 8 กล่าวว่า “คุณครูจะต้องดูก่อน แล้วเอามาเปิดให้เด็ก ๆ ดู” (ผู้สนทนา 8, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 13 กุมภาพันธ์ 2564)

ซึ่งสอดคล้องกับ ผู้สนทนา 6 กล่าวว่า “อย่างเช่นเรื่องเกี่ยวกับขยะ ก็นำมาเปิดให้เด็กดูเมื่อวันพฤหัสบดี ว่าจากขยะชิ้นเดียวทำให้เกิดปัญหาอะไรมากมายต่าง ๆ

ก็ให้เขาดู แล้วก็ให้แสดงความคิดเห็น ที่เหมาะสมกับวัยของเขา” (ผู้สนทนา 6, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 13 กุมภาพันธ์ 2564)

3) ครูปฐมวัยมีแรงจูงใจในการใช้สื่อดิจิทัล คือ ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และใช้สื่อสารกับผู้ปกครอง ดังที่ ผู้สนทนา 8 กล่าว “ในการใช้สื่อดิจิทัลทุกวันนี้ แต่ก่อนเราจะเป็นบัตรคำเป็นรูปภาพ เราก็จะเปลี่ยนเป็นสื่อบัตรที่ผ่านพาวเวอร์พ้อยท์เคลื่อนไหว และก็จะมีความเกี่ยวกับสื่อแอนิเมชันเข้าไป คือเด็กมักจะสนใจมากในการเรียนในยุคนี้” (ผู้สนทนา 8, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 13 กุมภาพันธ์ 2564)

ซึ่งสอดคล้องกับ ผู้สนทนา 7 กล่าวว่า “การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ถ้าเราเอารูปภาพมา กราฟิกมาถ่าย มันจะเป็นการเคลื่อนไหวได้ เทคนิคเรามี แล้วก็ให้เด็กใช้ให้เด็กทำ... ..เราก็ต้องดูว่ามันเป็นสื่อดิจิทัลหรือเราจะเอามาในแนวทางเทคโนโลยี เทคโนโลยีนี้ก็คือ เกี่ยวกับการให้เด็กได้รู้ถึงความก้าวหน้าไกลของเทคโนโลยีของเราในปัจจุบันนี้... ..เราจะมาร่วมมือกันเกี่ยวกับดิจิทัลของผู้ปกครอง หรือเกี่ยวกับคุณครู คือเวลาเราสื่อสารกันอย่างน้อยอย่างเช่น ในไลน์ที่โรงเรียนนี้ก็จะมีการกลุ่ม” (ผู้สนทนา 7, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 13 กุมภาพันธ์ 2564)

4) ครูปฐมวัยกำหนดกติกาการใช้สื่อดิจิทัลของนักเรียน โดยเลือกเนื้อหาโปรแกรมประยุกต์ และรูปแบบรายการเพื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก กำหนดระยะเวลาการใช้ในแต่ละรายวิชา และมีการควบคุมดูแลการใช้สื่อดิจิทัลของนักเรียนด้วยตนเองอย่างใกล้ชิด ดังที่ ผู้สนทนา 5 กล่าว “สำหรับโรงเรียนจะมีวิชาคอมพิวเตอร์คือคอมพิวเตอร์คิดส์ ให้เด็กเข้าไปเรียนรู้เรื่องของอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ความรู้เรื่องคอมพิวเตอร์ที่เนื้อหาที่เหมาะสมกับวัย 4-5 ขวบ... ..โดยครูเป็นผู้กำกับ และควบคุม เด็กจะไม่มีโอกาสได้มาจับเล่นอิสระ ค้นหาอะไรที่เสี่ยง เพราะว่าเนื้อหาหรือสิ่งต่าง ๆ นี้คือ ครูควบคุมดูแล” (ผู้สนทนา 5, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 13 กุมภาพันธ์ 2564)

5) ครูปฐมวัยให้คำแนะนำปรึกษาในการใช้ รวมทั้งสอนให้นักเรียนสามารถแยกแยะถึงคุณค่าและโทษของการใช้สื่อดิจิทัล ดังที่ ผู้สนทนา 7 กล่าว “*และก็ใช้ในเกี่ยวกับการที่เป็นสื่อ สื่อในการหมายถึงว่าให้เด็กได้คิด หมายถึงว่าไม่ใช่ที่เรา มาเพื่อให้เด็กได้เล่นเกมอะไรของมันไม่ใช่ เราต้องให้เด็กเราแยกแยะออก*” (ผู้สนทนา 7, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 13 กุมภาพันธ์ 2564)

ส่วนที่ 2 รูปแบบการใช้สื่อดิจิทัลกับการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กปฐมวัย ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง และครูปฐมวัย ประกอบด้วย

1) เด็กปฐมวัยเกิดกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมผ่านสื่อดิจิทัล โดยมีตัวแบบ การสังเกต จดจำ และเลียนแบบจากตัวแบบที่อยู่ในสื่อดิจิทัล ด้วยการแสดงออกด้วยการพูด และทำตัวเลียนแบบตัวแบบ ดังที่ ผู้สนทนา 3 กล่าว “*ลูกมีความชื่นชอบนักร้อง นักเต้น ก็ดูจากยูทูป ร้องตาม เต้นตาม... ..ปัญหาคือเด็กมีพฤติกรรมเลียนแบบ เช่น คำพูดบางคำก็มาจากคลิปปวีดีโอ ซึ่งเป็นคำไม่สุภาพ เราก็จะแนะนำว่าไม่ควรพูดจาไม่สุภาพนะลูก*” (ผู้สนทนา 3, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 13 กุมภาพันธ์ 2564)

สอดคล้องกับ ผู้สนทนา 5 กล่าวว่า “*เขาทำท่าเดินเหมือนคะ เขาจะเดินทำเป็นเหมือนเป็ดเหมือนอะไรเล่นกัน*” (ผู้สนทนา 5, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 13 กุมภาพันธ์ 2564)

2) เด็กปฐมวัยใช้สื่อดิจิทัลในการเรียนรู้ทางสังคม ทั้งในโอกาสที่ผู้ปกครองไม่ได้อยู่กับบุตรหลาน ขณะที่ผู้ปกครองอยู่กับบุตรหลาน และใช้เพื่อการเรียนของบุตรหลานโดยตรง ดังที่ ผู้สนทนา 1 กล่าว “*เพราะเราเดินทางบ่อย การใช้สื่อกับครอบครัวกับเด็ก ก็มีส่วนสำคัญ... ..เราก็จะอยู่ในกลุ่มคุณครู แล้วก็สั่งงานผ่านครอบครัวอีกทีว่าลูกต้องมีอะไรๆ บ้าง เป็นขั้นตอนไปในแต่ละวัน ถ้าเราไม่อยู่บ้านเราก็จะใช้แบบนี้*” (ผู้สนทนา 1, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 13 กุมภาพันธ์ 2564)

3) สื่อดิจิทัลส่งเสริมการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กปฐมวัย ด้านคุณธรรม การทำความดีความชั่ว บาปบุญคุณโทษ และเรียนรู้ความเป็นไทย ดังที่ ผู้สนทนา 1 กล่าว “มันจะมีอยู่เรื่องหนึ่ง เรื่องเปรต เขาจะชอบดูมากแต่เขาก็กลัว กลัวแต่เขาก็ดูค่ะ... ..เขาจะกลัวมากเลยเรื่องนี้ การพูดปดพูดเท็จทำไม่ดี เขาบอกโตขึ้นหนูต้องเลี้ยงคุณแม่ให้สบาย หนูกลัว กลัวเป็นเปรตเป็นสิ่งที่ลูกกลัวมากที่สุดเลย เขาจะไม่กล้าทำ” (ผู้สนทนา 2, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 13 กุมภาพันธ์ 2564)

สอดคล้องกับ ผู้สนทนา 5 “บางทีเราก็ก๊อปปี้เปิดให้ดูเรื่องเปรต บางคนก็นั่งปิดตาปิดอะไรแล้วก็กรี๊ด บางคนก็ร้องไห้ระคะ แล้วครูก็รีบปิด ไม่ได้เปิดจนจบเสียมันน่ากลัวก็รีบปิด แล้วก็อธิบายเรื่องผีเรื่องอะไร เรื่องวิญญาณอะไรเป็นยังไง ก็คือสอนบาปบุญคุณโทษไปในตัว” (ผู้สนทนา 5, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 13 กุมภาพันธ์ 2564)

ส่วนที่ 3 รูปแบบการใช้สื่อดิจิทัลกับองค์ประกอบการสร้างเสริมสัมพันธระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง และครูปฐมวัย ประกอบด้วย

1) เด็กปฐมวัยใช้สื่อดิจิทัลกับการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับคนในครอบครัว ได้แก่ พ่อแม่ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง และครูปฐมวัย ดังที่ ผู้สนทนา 2 กล่าว “ส่วนมากนะคะ อยู่ใกล้กัน คำก็จะส่วนมากก็จะโทรไลน์กัน โทรไลน์ก็จะเห็นหน้ากัน ก็จะหายคิดถึงกันหน่อยแล้ว... ..ถ้าอยู่ใกล้ ๆ กัน กับคุณพ่อคุณแม่แบบยามาหาอย่างเนี่ยะ คำก็จะขอถ่ารูปหน่อย ๆ คำก็จะมีความสุข บางครั้งก็อวดวิดีโอรูปปู่กับย่าไปทำข้าวจีให้กิน คำจะเป็นอย่างเนี่ยะ คำก็จะชอบคำชอบเล่นวิดีโอ” (ผู้สนทนา 2, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 13 กุมภาพันธ์ 2564)

สอดคล้องกับ ผู้สนทนา 7 “ออนไลน์ของเด็กปฐมวัยนี้เราจะให้ผู้ปกครองเป็นคนร่วมกิจกรรม คือยังก็เป็นผู้ปกครองควบคุมดูแล ช่วงที่เราจัดออนไลน์พูดคุยกัน เราก็ได้คุยกัน” (ผู้สนทนา 7, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 13 กุมภาพันธ์ 2564)

2) เด็กปฐมวัยใช้สื่อดิจิทัลของเด็กปฐมวัยในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในโอกาส เมื่อต้องอยู่ไกลกันกับผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง ในการเรียน ช่วงปิดภาคเรียน และในช่วงมีการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ดังที่ ผู้สนทนา 4 กล่าว “บางทีใช้คุยกับญาติพี่น้องของแม่ในโอกาสพิเศษหรือบางทีมีเรื่องต้องปรึกษากัน ต้องคุยกัน ลูกก็มักจะเข้ามาช่วยด้วย คงเพราะเขาสนุก ได้เห็นหน้าได้ยินเสียงคนที่อยู่ไกล ๆ กัน... ..อย่างตอนโควิดระบาด ก็ได้ใช้ คลิปการเรียนรู้อารมณ์ในช่องยูทูป” (ผู้สนทนา 4, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 13 กุมภาพันธ์ 2564)

สอดคล้องกับ ผู้สนทนา 2 “ส่วนมากนะคะ อยู่ไกลกัน แค่ว่าจะส่วนมากก็จะโทรไลน์กัน โทรไลน์ก็จะเห็นหน้ากัน ก็จะหายคิดถึงกันหน่อยแล้ว” (ผู้สนทนา 2, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 13 กุมภาพันธ์ 2564)

3) เด็กปฐมวัยใช้สื่อดิจิทัลในการสร้างประสบการณ์ร่วมกันกับผู้ปกครอง และครูปฐมวัย ด้วยการเปิดดูหรือชมคลิปผ่านสื่อดิจิทัลในสิ่งที่สนใจร่วมกัน และเพื่อสร้างการรู้จักและความคุ้นเคยกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ดังที่ ผู้สนทนา 1 กล่าว “เขาดู ดูแล้วก็จะชอบตลอด เขาบอกว่ามีอีกไหมคะคุณแม่ เนี่ยหนูทำผัดแตงกวาเนี่ย หนูคนเดียวก็ตำกระเทียมได้เพื่อนไม่ต้องช่วย เขาจะดูๆ ทุกคลิปคะที่ครูส่งไป เขาก็จะชอบ อ้อยมีรูปหนู อ้อยมีเพื่อนคนนั้น มีเพื่อนคนนี้ เขาชอบ ส่วนมากเขาจะชอบแบบนี้มาก” (ผู้สนทนา 1, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 13 กุมภาพันธ์ 2564)

สอดคล้องกับ ผู้สนทนา 7 “ช่วงวันเด็กที่ผ่านมาเป็นช่วงโควิด เราก็เลยคิดสร้างวันเด็กสื่อออนไลน์ซึ่งดิฉันได้จัดมาแล้ว เป็นเจ้าของโครงการเอง ก็คือเราก็ตำสื่อออนไลน์เป็นวันเด็ก แต่เราจัดในรูปออนไลน์” (ผู้สนทนา 7, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 13 กุมภาพันธ์ 2564)

สอดคล้องกับ ผู้สนทนา 8 “สำหรับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็กในชั้นเรียนบางทีในช่วงที่มีกิจกรรมอย่างเช่น วันไหว้ครู เราก็มักจะให้

เด็ก ๆ เรา จะมีภาพกิจกรรมการที่เด็ก ๆ ให้อาจารย์เห็นว่าเป็นอย่างไร ครูรักหนูนะ”
(ผู้สนทนา 8, การสื่อสารระหว่างบุคคล, 13 กุมภาพันธ์ 2564)

ผลการวิจัยจากวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน แบ่งเป็นผู้ปกครองจำนวน 300 คน และครูปฐมวัย จำนวน 100 คน ผู้ปกครอง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี ระดับชั้นที่บุตรหลานเรียน คือ ชั้นอนุบาล 2 การศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท สถานภาพแต่งงาน มีความเชื่อมั่นต่อสื่อดิจิทัล อาชีพข้าราชการ/พนักงานของรัฐ เวลาที่ใช้หน้าจออยู่ระหว่าง 1 – 2 ชั่วโมงต่อวัน

ส่วนครูปฐมวัยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี ระดับชั้นที่สอน คือ อนุบาล 3 การศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้ระหว่าง 15,000 – 25,000 บาท สถานภาพ โสด มีความเชื่อมั่นต่อสื่อดิจิทัล เวลาที่ใช้หน้าจออยู่ระหว่าง 1 – 2 ชั่วโมงต่อวัน สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา คือ การศึกษาปฐมวัย ตำแหน่งครู

รูปแบบการใช้สื่อดิจิทัลของเด็กปฐมวัย ตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง และครูปฐมวัย เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ดังนี้

1) ผู้ปกครอง มีการกำหนดข้อตกลงหรือขอบเขตในการใช้สื่อดิจิทัลของบุตรหลาน รองลงมาได้แก่ ผู้ปกครองให้คำแนะนำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือในการใช้สื่อดิจิทัลแก่บุตรหลาน ผู้ปกครองสังเกต และตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ เนื้อหา และคุณภาพสื่อดิจิทัลที่บุตรหลานใช้ ผู้ปกครองปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้สื่อดิจิทัลให้แก่บุตรหลาน เช่น โอกาส และเวลาในการใช้ และลำดับสุดท้าย ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการใช้สื่อดิจิทัลกับบุตรหลาน ทุกข้ออยู่ในระดับมาก

2) ครูปฐมวัย มีการกำหนดข้อตกลงหรือขอบเขตในการใช้สื่อดิจิทัลของนักเรียน รองลงมาได้แก่ ครูปฐมวัยมีส่วนร่วมในการใช้สื่อดิจิทัลกับนักเรียน ครู

ปฐมวัยปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้สื่อดิจิทัลให้นักเรียน เช่น โอกาสและเวลาในการใช้ ครูปฐมวัยสังเกต และตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบเนื้อหา และคุณภาพสื่อดิจิทัลที่นักเรียนใช้ ในระดับมาก และลำดับสุดท้ายครูปฐมวัยให้คำแนะนำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือในการใช้สื่อดิจิทัลแก่นักเรียนทุกข้ออยู่ในระดับมาก

โดยมีผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่อดิจิทัลกับองค์ประกอบการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กปฐมวัย และองค์ประกอบการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย มีดังนี้

1) ความสัมพันธ์ของการใช้สื่อดิจิทัลกับองค์ประกอบการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่า

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างการใช้สื่อดิจิทัลกับองค์ประกอบการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กปฐมวัย มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การให้คำปรึกษาและช่วยเหลือ มีค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.481 (ระดับปานกลาง) การมีส่วนร่วมในการใช้ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.474 (ระดับปานกลาง) การกำหนดข้อตกลงการใช้ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.435 (ระดับปานกลาง) การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.431 (ระดับปานกลาง) และการดูแลตรวจสอบการใช้ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.401 (ระดับต่ำ)

2) ความสัมพันธ์ของการใช้สื่อดิจิทัลกับองค์ประกอบการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย พบว่า

ความสัมพันธ์ของการใช้สื่อดิจิทัลกับองค์ประกอบการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การให้คำปรึกษาและช่วยเหลือ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

เท่ากับ 0.406 (ระดับต่ำ) การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.365 (ระดับต่ำ) การมีส่วนร่วมในการใช้ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.386 (ระดับต่ำ) การกำหนดข้อตกลงการใช้ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.307 (ระดับต่ำ) และการดูแลตรวจสอบการใช้ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.293 (ระดับต่ำ)

อภิปรายผลการวิจัย

รูปแบบการใช้สื่อดิจิทัลของเด็กปฐมวัย

ผู้ปกครอง และครูปฐมวัยมีส่วนร่วมในการใช้ หรือเป็นผู้ตัดสินใจในการใช้สื่อดิจิทัลของเด็กปฐมวัย ในฐานะผู้กำกับดูแล และการพูดคุยแลกเปลี่ยนกับเด็กปฐมวัยระหว่างการใช้สื่อดิจิทัลในการเรียนการสอน สอดคล้องกับ Bongiorno (2020) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วม (be involved) ต่อต้านการล่อลวงโดยใช้เทคโนโลยีเป็นพี่เลี้ยงเด็กเป็นประจำ และใช้เป็นวิธีเชื่อมความสัมพันธ์กับบุตรหลาน ควรอ่านหนังสือบนอีรีเดอร์ (e-reader) ด้วยกัน เขียนอีเมลด้วยกัน เล่นเกมด้วยกัน ดูคลิปวิดีโอวิทยาศาสตร์ด้วยกัน มีส่วนร่วมด้วยกันในการใช้เสมอ และสอดคล้องกับ ขนิพรธณ จาติเสถียร และคณะ (2560) ว่า ควรใช้สื่อเทคโนโลยีร่วมกับเด็ก ไม่ควรทิ้งให้เด็กใช้หรืออยู่กับสื่อเทคโนโลยีตามลำพัง เพราะการใช้สื่อเทคโนโลยีในฐานะของเครื่องมือที่สนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กที่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขสำคัญ

ผู้ปกครองมีการกำหนดกติกาการใช้สื่อดิจิทัลของเด็กปฐมวัย ได้แก่ การจำกัดระยะเวลา กำหนดช่วงเวลาในการใช้ และครูปฐมวัยมีการกำหนดกติกาในการใช้สื่อดิจิทัลของเด็กปฐมวัย โดยพิจารณาจากความเหมาะสมกับวัย เลือกโปรแกรมประยุกต์ที่จะใช้ เลือกเนื้อหาที่จะใช้ กำหนดระยะเวลาการใช้ และควบคุมดูแลการใช้สื่อดิจิทัลด้วยตนเองอย่างใกล้ชิด สอดคล้องกับ Bongiorno, (2020) ได้กล่าว

ไว้ว่า ควรสร้างขอบเขตการใช้เทคโนโลยี (create boundaries) ต้องตัดสินใจว่า อะไรคือสิ่งที่เหมาะสมสำหรับบุตรหลาน ในแง่ของเวลาดูหน้าจอ ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์ ภาพยนตร์ คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ตหรือโทรศัพท์มือถือ โดยสร้างขอบเขตการใช้เทคโนโลยีของครอบครัวขึ้น และยังคงคล้องกับ ชนิพรรณ จาติเสถียร และคณะ (2560) ว่า ควรกำหนดข้อตกลงในการใช้สื่อเทคโนโลยี ควรกำหนดว่า เด็กจะใช้สื่อเทคโนโลยีอะไรได้บ้าง ใช้ได้ที่ไหน ใช้อย่างไร และใช้เวลาเท่าใด และสอดคล้องกับ Bentley et al. (2016) ที่ศึกษาพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่รู้สึกจำเป็นต้องกำหนด กฎและข้อจำกัดสำหรับการใช้อุปกรณ์มือถือ

ผู้ปกครองมีการพูดคุยให้คำแนะนำปรึกษาในการใช้ และคุณค่า/โทษของ สื่อดิจิทัลแก่เด็กปฐมวัย เช่นเดียวกับครูปฐมวัยที่มีการสื่อสารให้คำแนะนำปรึกษา ในการใช้ และคุณค่า/โทษของสื่อดิจิทัลแก่เด็กปฐมวัย สอดคล้องกับ คณะกรรมการ พัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (2562) ได้กล่าวไว้ว่า ควรให้คำแนะนำถึงวิธีการใช้ที่ถูกต้อง และการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดขึ้นทั้งกับตนเองและผู้อื่น และสอดคล้องกับ ชนิพรรณ จาติเสถียร และคณะ (2560) ได้กล่าวไว้ว่า ควรให้คำแนะนำและความ ช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการ ทั้งนี้ จากการศึกษาครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครอง และ ครูปฐมวัย ต้องมีความรู้เท่าทันสื่อ (media literacy) และมีความฉลาดทางดิจิทัล (digital intelligent) เนื่องจากสื่อดิจิทัลมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความ สลับซับซ้อนในการใช้ มีแพลตฟอร์มและเนื้อหาที่หลากหลาย ซึ่งถือเป็นบทบาท หน้าที่ของผู้ปกครอง และครูปฐมวัยที่จะต้องเป็นผู้นำที่รอบรู้ดิจิทัลและรู้เท่าทัน การใช้สื่อดิจิทัลให้กับเด็กปฐมวัย

ผู้ปกครองมีความกังวลต่อการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลของเด็กปฐมวัย เรื่อง จะเข้า ถึงเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม และเช่นเดียวกันกับครูปฐมวัยที่มีความกังวลต่อการใช้อุปกรณ์ ดิจิทัลของเด็กปฐมวัยในเรื่อง เกรงว่าจะเข้าถึงเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม และส่งผลกระทบ แก่ลบด้านต่าง ๆ ต่อเด็กปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับ A Southeast Asia Study

(2014) ที่ศึกษาพบว่า ข้อกังวลผู้ปกครองเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ของบุตรหลาน คือ การเข้าถึงเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม ร้อยละ 88 และสอดคล้องกับ Bentley et al. (2016) ที่ศึกษาพบว่า ผู้ปกครองบางคนแสดงความกังวลเกี่ยวกับอุปกรณ์พกพาที่ลูกใช้ และสอดคล้องกับ Zaman et al. (2016) ที่ได้ศึกษาพบว่า ผู้ปกครองหลายคนแสดงความกังวลเกี่ยวกับเนื้อหาที่ไม่เหมาะสม เช่น ความรุนแรง ความเศร้า ความน่ากลัว หรือความโจ่งแจ้งทางเพศ ทั้งนี้ จากการศึกษาครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า แม้ผู้ปกครอง และครูปฐมวัยจะมีความกังวลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กปฐมวัย แต่ทั้งผู้ปกครอง และครูปฐมวัยต่างเห็นพ้องที่จะให้บุตรหลานหรือนักเรียนใช้อินเทอร์เน็ต เพราะตระหนักของประโยชน์ที่เด็กปฐมวัยจะได้รับ

รูปแบบการใช้อินเทอร์เน็ตกับการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กปฐมวัย

การเรียนรู้ประสบการณ์ผ่านสื่อดิจิทัลของเด็กปฐมวัยเกิดควบคู่กับการเรียนรู้จากผู้ปกครอง และครูปฐมวัย ทั้งนี้ การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยมิได้เกิดขึ้นแบบตรงไปตรงมาจากสื่อเพียงอย่างเดียว แต่เกิดควบคู่ไปกับการเรียนรู้จากผู้ปกครอง และครูปฐมวัย ซึ่งนับเป็นบุคคลสำคัญที่มีความใกล้ชิดมากที่สุดกับเด็กปฐมวัย โดยสามารถเป็นผู้ที่เข้าใจเนื้อหาที่ปรากฏในสื่อได้มากกว่าเด็กปฐมวัย และเป็นผู้สามารถเน้นย้ำถึงผลจากการเรียนรู้ผ่านสื่อดิจิทัลโดยอธิบายโยงสู่ชีวิตประจำวันของเด็กปฐมวัยได้ ซึ่งจะก่อให้เกิดการเสริมสร้างการเรียนรู้ทางสังคมได้ สอดคล้องกับ จิตตินันท์ บุญสุธิกรกุล (2557) กล่าวถึง บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญและมีความใกล้ชิดกับเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย พ่อแม่ผู้ปกครอง และครูและผู้ช่วยครู

ผู้ปกครอง และครูปฐมวัยเป็นตัวแทนในโลกจริงสำหรับเด็กปฐมวัย โดยผู้ปกครอง และครูปฐมวัยพึงตระหนักว่าตนเองในฐานะที่เป็นบุคคลซึ่งมีตัวตนอยู่ในโลกจริงและมีความใกล้ชิดกัน สามารถเป็นตัวแทนหรือแบบอย่างที่ดีแก่เด็กปฐมวัยได้ จึงไม่ควรปล่อยให้บุตรหลานหรือนักเรียนอยู่กับโลกเสมือนในสื่อ

ดิจิทัล และมีตัวแบบจากสื่อดิจิทัลเป็นตัวแบบหลักแทนตัวแบบในโลกจริง หรือเรียนรู้สังคมจากโลกเสมือนแต่เพียงอย่างเดียวและเพียงลำพัง สอดคล้องกับ Bandura (1977) กล่าวถึง การเรียนรู้จากการสังเกต ว่าตัวแบบเพียงคนเดียวสามารถถ่ายทอดทั้งความคิดและการแสดงออกได้พร้อมกัน และเนื่องจากคนเราใช้ชีวิตในสภาพแวดล้อมที่แคบ ดังนั้นการรับรู้สถานการณ์ต่าง ๆ ของสังคมจึงมาจากการเรียนรู้ประสบการณ์จากผู้อื่น เช่น พ่อแม่ เพื่อน ครู อาจารย์ รวมทั้งการได้เห็นและได้ยินจากสื่อมวลชน

ผู้ปกครอง และครูปฐมวัยเป็นผู้เลือกสรรสื่อดิจิทัลให้กับเด็กปฐมวัย ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ปกครอง และครูปฐมวัยเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดกฎกติกาในการใช้สื่อดิจิทัลของเด็กปฐมวัย ดังนั้น ถือเป็นผู้เลือกสรรการใช้สื่อดิจิทัลให้กับเด็กปฐมวัย ได้แก่ เนื้อหา คุณภาพ รูปแบบรายการที่เหมาะสมกับช่วงวัยและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน และรวมถึงความปลอดภัยทางออนไลน์ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ สรวงมณท์ สิทธิสมาน และประเสริฐ อินทร์รักษ์ (2562) ได้ศึกษาว่า การเลือกสื่อให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน เป็นตัวแปรสำคัญของการบริหารจัดการสื่อดิจิทัลเพื่อเด็กปฐมวัย

ผู้ปกครอง และครูปฐมวัยต้องเรียนรู้ทางสังคมไปพร้อมกับเด็ก เนื่องจากโลกมีการเปลี่ยนแปลงไปทุกขณะและทุกด้าน ดังนั้นครูปฐมวัยต้องเปิดใจ เข้าใจ และเข้าถึงเด็กในแต่ละยุคสมัย เพราะสื่อที่เด็กใช้ เนื้อหาที่เด็กดูมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ด้านตัวแบบที่เด็กชื่นชอบนั้นย่อมเปลี่ยนไปตามยุคสมัย ครูจึงต้องมีความรู้ดิจิทัล (digital literacy) เท่าทันเด็กที่ตนเองสอน ในส่วนของผู้ปกครองควรมีความรู้ดิจิทัลและใช้สื่อดิจิทัลไปพร้อมกับบุตรหลานได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Marklund and Dunkels (2016) ที่ศึกษาพบว่า ครูปฐมวัยค่อนข้างเปิดกว้างสำหรับการใช้แท็บเล็ตเพื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและด้วยเนื้อหาที่หลากหลาย

รูปแบบการใช้สื่อดิจิทัลกับองค์ประกอบการเสริมสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย

สื่อดิจิทัลเป็นช่องทางทดแทนการมีปฏิสัมพันธ์จริงของเด็กปฐมวัย เนื่องด้วยสถานการณ์ในปัจจุบันที่พ่อแม่ผู้ปกครองต้องออกไปทำงานต่างถิ่นทั้งแบบถาวรและแบบครั้งคราว รวมถึงสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด - 19 จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลในครอบครัวที่อยู่ไกลกัน ซึ่งสื่อดิจิทัลนับเป็นสื่อที่มีคุณลักษณะในการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลด้วยการโต้ตอบกันไปมาได้แบบทันทีทันใด แม้จะมีลักษณะเป็นปฏิสัมพันธ์เสมือนแต่สามารถทดแทนการขาดหายไปของการมีปฏิสัมพันธ์จริงได้ ทั้งนี้เพราะเด็กปฐมวัยซึ่งอยู่ในวัยที่ต้องการความรักความอบอุ่นเป็นพิเศษ และตลอดเวลา โดยสื่อดิจิทัลสามารถเป็นช่องทางทดแทนการมีปฏิสัมพันธ์จริงในการแสดงความรักความห่วงใยระหว่างบุคคลในครอบครัวได้ สอดคล้องกับ กมลรัฐ อินทรทัศน์ และพรทิพย์ เย็นจะบก (2563) ได้กล่าวถึงการสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์ไว้ว่า การให้ความรักความเอื้ออาทร ก็สามารถช่วยให้รักษาความสัมพันธ์ไว้ได้

สื่อดิจิทัลเป็นสิ่งที่สร้างประสบการณ์ร่วมเสมือนของเด็กปฐมวัย เนื่องจากการสร้างประสบการณ์ร่วมเป็นปัจจัยหนึ่งในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซึ่งในสถานการณ์ที่โรงเรียนต้องปิดเพราะการแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 และนักเรียนต้องเรียนด้วยรูปแบบออนไลน์อยู่ที่บ้านนั้น พ่อแม่ผู้ปกครอง และครูปฐมวัยสามารถสร้างประสบการณ์ร่วมเสมือนแก่เด็กปฐมวัยได้ด้วยการใช้สื่อดิจิทัลเป็นสื่อสร้างการได้ยิน ได้เห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกันระหว่างผู้ปกครองกับบุตรหลาน บุตรหลานกับญาติพี่น้อง ผู้ปกครองกับครูปฐมวัย และระหว่างครูปฐมวัยกับนักเรียน โดยเสริมสร้างประสบการณ์ร่วมกันราวกับได้สัมผัสกับผู้คน สถานที่ หรือสิ่งของต่าง ๆ ไปพร้อม ๆ กัน แม้จะ

เป็นประสบการณ์ร่วมเสมือน แต่นับเป็นช่องทางการสื่อสารที่ทดแทนอันมีส่วนเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้ภายใต้สถานการณ์ปัจจุบัน สอดคล้องกับ Donohue and Schomburg (2017) ได้กล่าวถึง การใช้สื่อร่วมกันช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ พุดคุยเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กกำลังเห็นและทำ และเชื่อมโยงสิ่งที่อยู่บนหน้าจอกับประสบการณ์ในชีวิตจริง และสอดคล้องกับ ชนิพรรณ จาติเสถียร (2559) ที่กล่าวว่า สื่อดิจิทัลช่วยขยายขอบเขตในการเรียนรู้ เด็กในช่วงวัย 3-6 ปี สื่อต่าง ๆ รอบตัวสามารถนำมาใช้ เพื่อสร้างสรรค์งาน สื่อสาร และสะท้อนความคิด ความเข้าใจในประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้

ความสัมพันธ์ของการใช้สื่อดิจิทัลกับองค์ประกอบการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ความสัมพันธ์ของการใช้สื่อดิจิทัลกับองค์ประกอบการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Neumann (2014) เชื่อว่าเด็ก ๆ ควรได้ใช้แท็บเล็ตช่วงก่อนวัยเรียน แท็บเล็ตมีศักยภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือที่เกิดขึ้นจริง แม้ว่าอาจขึ้นอยู่กับคุณภาพของการโต้ตอบแบบดิจิทัล

ความสัมพันธ์ของการใช้สื่อดิจิทัลกับองค์ประกอบการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัย

ความสัมพันธ์ของการใช้สื่อดิจิทัลกับองค์ประกอบการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของเด็กปฐมวัยของเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นสิ่งที่บุคคลต้องมีปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดต่อกัน ดังที่ Lawson (2019) กล่าวว่า การเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้คน ซึ่งเกิดจากความผูกพันทางอารมณ์และการมีปฏิสัมพันธ์ ความผูกพันเหล่านี้มักเติบโตและเสริมสร้างความเข้มแข็งด้วยการมีประสบการณ์ร่วมกัน แต่คุณลักษณะของสื่อดิจิทัลเป็นช่องทางการติดต่อระยะไกล แม้จะเห็นหน้าค่าตา

กันแต่ยังไม่อาจทดแทนการมีปฏิสัมพันธ์แบบต่อหน้า (face to face) ได้อย่างสมบูรณ์แบบ ดั้งนั้น จากงานวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากเป็นเรื่องของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในเด็กปฐมวัย ซึ่งผู้ตัดสินใจหลักคือ ผู้ปกครอง และครูปฐมวัยต้องการให้เด็กในวัยนี้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งใกล้ตัวรอบตัวและอยู่ในโลกจริงมากกว่า

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ควรส่งเสริมให้มีการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง และครูปฐมวัยในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัย
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ควรส่งเสริมให้ผู้ปกครอง และครูปฐมวัย ตลอดจนเด็กปฐมวัย มีความรู้ความเข้าใจ และทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (media literacy) โดยเฉพาะสื่อดิจิทัล
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ควรส่งเสริมให้ผู้ปกครอง และครูปฐมวัยพัฒนาตนเอง และเรียนรู้สื่อดิจิทัลไปพร้อมกับเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการประยุกต์ใช้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ควรกำหนดนโยบายการบูรณาการจัดการเรียนสอนสำหรับเด็กปฐมวัยภายใต้ความร่วมมือระหว่างครู ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยการใช้สื่อดิจิทัลเป็นสื่อเสริมการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสมกับวัย และพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับ ควรนำความรู้เกี่ยวกับรูปแบบการใช้สื่อดิจิทัลไปส่งเสริมให้สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย นำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนแก่เด็กปฐมวัยด้วยสื่อดิจิทัล

3. หน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับ ควรส่งเสริมให้มีหน่วยงานองค์กรผู้ผลิตสื่อดิจิทัล สร้างสรรค์เนื้อหาดิจิทัลสำหรับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ให้สอดคล้องกับวัย พัฒนาการ และความสนใจของเด็กปฐมวัย โดยควรมีผู้เชี่ยวชาญแบบสหวิทยาการ หรือมีการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการสหสาขาวิชาเพื่อการผลิต และสร้างสรรค์สื่อดิจิทัลสำหรับเด็กปฐมวัย

4. องค์กรภาคเอกชน และองค์กรไม่แสวงหากำไร ควรศึกษาและ พัฒนาการผลิตสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ สำหรับเด็กปฐมวัย ให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็กปฐมวัย ผู้ปกครอง และครูปฐมวัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาการใช้สื่อดิจิทัลของเด็กปฐมวัยในการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ ของเด็กปฐมวัย เช่น ด้านจิตใจ ด้านอารมณ์ และด้านสติปัญญา

2. งานวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาความคิดเห็นกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับปฐมวัย เช่น ผู้กำหนดนโยบายด้านการศึกษาปฐมวัย ผู้บริหารโรงเรียนระดับปฐมวัย และผู้ผลิตสื่อดิจิทัลสำหรับเด็กปฐมวัย

3. งานวิจัยครั้งต่อไปควรขยายการศึกษารูปแบบการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ในพื้นที่หรือภาคอื่น ๆ ของประเทศ หรือศึกษาในวงกว้างระดับประเทศ

บรรณานุกรม

- กมลรัฐ อินทรทัศน์, และ พรทิพย์ เย็นจะบก. (2547). *หลักและทฤษฎีการสื่อสาร*.
pirun. https://pirun.ku.ac.th/~agrpc/lesson3/com_theory.html
- คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ. (2562). *มาตรฐานสถาบันพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ*. ใน *เอกสารประกอบการประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานสถาบันพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ*. โรงแรมรอยัล ชิดดี กรุงเทพฯ.
- จรรยา สุวรรณทัต. (2554). *ชุดความรู้เกี่ยวกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว ตามมาตรฐาน ครอบครัวเข้มแข็ง*. สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- จิตตินันท์ บุญสถิตกุล. (2557). *รูปแบบการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย*. ใน *หน่วยที่ 10. ชุดวิชา พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เฉลิมชัย เลียงสกุล. (2563). *การศึกษาในยุค COVID-19*. <https://docs.google.com/document/d/zLnGRGKqbKEidWSRgUDzbPqjrZGZoY6miO5vgjZo/edit>
- ชนิพรรณ จาติเสถียร. (2559). *สื่ออิเล็กทรอนิกส์กับการพัฒนาเด็กปฐมวัย*. หน่วยที่ 10. *ชุดวิชา นวัตกรรมสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาปฐมวัย*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชนิพรรณ จาติเสถียร, กันตวรรณ มีสมสาร, และ อภิรดี ไชยกาล. (2560). *การใช้สื่อเทคโนโลยีสำหรับเด็กปฐมวัย วิกฤตปฐมวัยและแนวทางแก้ไข*. สมาคมนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี.

- ระวีวรรณ ทรัพย์อินทร์. (2562). พฤติกรรมการใช้สื่อวิทยุและโทรทัศน์กับลักษณะเนื้อหาและรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนไทย. *วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิต*. 13-1 มกราคม-มิถุนายน 2562.
- สรวงมณฑ์ สิทธิสมาน, และประเสริฐ อินทร์รักษ์. (2562). การบริหารจัดการสื่อดิจิทัลเพื่อเด็กปฐมวัย. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 10(1), 636-647.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน). (2564). *พฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2563*. etda. <https://www.etda.or.th/th/newsevents/pr-news/ETDA-released-IUB-2020.aspx>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *สภาวการณ์จัดการเรียนรู้เชิงพื้นที่ในบริบทประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- A Southeast Asia Study. (2014). *Mobile device usage among young kids*. theAsianparent Insights. <https://s3-ap-southeast-1.amazonaws.com/tap-sg-media/theAsianparent+Insights+Device+Usage+A+Southeast+Asia+Study+November+2014.pdf>
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Prentice Hall.
- Bentley, G. F., Turner, K. M., & Jago R. (2016). Mothers' views of their preschool child's screen-viewing behaviour: A qualitative study. *BMC Public Health*, 16, 718. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4973523/>
- Beyer, J. E., & Marshall, J. (1981). The interpersonal dimension of collegiality. *Nursing Outlook*, 29, 662-665.

- Bongiorno, L. (2020). *Uncharted territory: 10 technology tips for preschool parents*. Naeyc. <https://www.naeyc.org/our-work/families/technology-tips-for-preschool-parents>
- Donohue, C., & Schomburg, R. (2017). *Technology and interactive media in early childhood programs: What we've learned from five years of research, policy, and practice*. Naeyc. <https://www.naeyc.org/resources/pubs/yc/sep2017/technology-and-interactive-media>.
- Lawson, K. (2019). *What do we mean by personal relationships?*. Takingcharge. <https://www.takingcharge.csh.umn.edu/what-do-we-mean-personal-relationships>
- Marklund, L., & Dunkels, E. (2016). Digital play as a means to develop children's literacy and power in the Swedish preschool. *Early Years, 36*(3), 289-304. https://www.researchgate.net/publication/303459253_Digital_play_as_a_means_to_develop_children's_literacy_and_power_in_the_Swedish_preschool
- National Association for the Education of Young Children. (2020). *Technology and interactive media as tools in early childhood programs serving children from birth through age 8*. Naeyc. <https://www.naeyc.org/>
- Neumann, M. M. (2014). An examination of touch screen tablets and emergent literacy in Australian pre-school children. *Australian Journal of Education, 58*(2), 109-122. <https://doi.org/10.1177/0004944114523368>

- Swist, T., Collin, P., & McCormack, J. (2015). *Social media and the wellbeing of children and young people: A literature review*. academia.ed. https://www.academia.edu/16075532/Social_Media_and_the_Wellbeing_of_Children_and_Young_People?email_work_card=view-paper
- Verenikina, I., & Kervin, L. (2011). *iPads, digital play and pre-schoolers*. hekupu.nztertiarycollege. <https://www.hekupu.nztertiarycollege.ac.nz/sites/default/files/2017-11/iPads-Digital-Play-and-Preschoolers.pdf>
- We are social. (2021). *Special report digital 2020*. wearesocial. <https://wearesocial.com/uk/blog/2020/01/digital-2020-3-8-billion-people-use-social-media/>
- Zaman, B., Nouwen, M., Vanattenhoven J., Ferrerre, E., & Looy, J. V. (2016). A qualitative inquiry into the contextualized parental mediation practices of young children's digital media use at home. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 60(1), 1-22. <https://biblio.ugent.be/publication/7214693>